1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 58. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 28-го БЕРЕЗНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 28, 1963 No. 58. VOL. LXX.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗМЕНШЕННЯ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

ПРЕЗИДЕНТ ПОГОДЖУЄТЬСЯ ЗМЕНШИТИ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОННИМ КРАЇНАМ ПІСЛЯ ЗВІТУ КОМІСІЇ ГЕНЕРАЛА Л. КЛЕЯ

Вашингтон. — Сенатор-демократ із Міннесоти Гюберт Гомфрі заявив після вівтіркової конференції в Білому Домі, що і сам президент Кеннеді мусітиме погодитися з пропозицією окремої Комісії, очолюваної емеритованим генералом Л. Клеєм та зменшити витрати на допомогу закордонним країнам, яку в бюджеті на фінансовий рік 1964-ий запропонував був в сумі — $4.9 більйона. На думку сенатора Гомфрі теж і Конґрес буде під впливом звіту Комісії ґенерала Клея і значно зменшить допомогу американським закордонним союзникам. Гомфрі гадає, що Конґрес не зменшить видатків на допомогу нижче цьогорічної суми, яка становить — $3.9 більйона. В цій справі висловився і директор тої агенції, що займається справою закордонної допомоги Дейвід Е. Белл, який підтримує генерала Клея, що треба зменшити суму на закордонну допомогу, і що ті країни, які користуються американською допомогою, повинні більше робити в тому напрямку, щоб допомагати самим собі. Белл назвав звіт Комісії генерала Клея „здоровим і відповідним". Провідник демократів в Сенаті, сен, Майк Менсфілд із Монтани, заявив, що звіт ген. Клея обговорювали на конференції у Президента. На думку директора Аґенції Міжнародного Розвитку, яка займається допомогою закордонним державам Дейвіда Белла, ЗДА закінчать допомагати таким державам, як Греція, Ізраїль, Національний Китай за три або чотири роки, а після того припинять допомогу Лібії, Арабії та Венесуелі. Ще не можна знати, на яку суму зменшить Конґрес закордонну допомогу. Вперше назвали суму $200 000 000, але тепер чути вже голоси про суму $500 000 000. Та ці числа походять із урядових кол. Опозиція і консервативні південні демократи плянують зменшити витрати на закордонну допомогу принаймні на один більйон. Сама Комісія Клея заявила, що коли б були керувалися її засадами то цьогорічна закордонна допомога мала б коштувати ЗДА не $3.9 більйона, тільки $3.4 більйона. Це значить, що противники закордонної допомоги в Конґресі дістануть допомогу у звіті Комісії генерала Клея.

Марокканський король Гассан II прибув до Америки

Вашингтон. — Марокканський король Гассан II. прибув в минулий понеділок 25 ц. м. кораблем до Ню Йорку і, перевівши там кілька годин, виїхав до Філядельфії, де влаштовано йому парадну зустріч із 21 гарматніми стрілами. На середу 27 ц. м. був визначений його офіційний приїзд до Вашингтону, де приготовлено йому зустріч, як усім коронованим головам. 33-річний монарх північноафриканської держави Марокко заявив, що невтральність в 20-му сторіччі означає байдужність, що є нісенітницею в умовинах, коли перестали існувати віддалі, як стратегічні кордони. Марокко — заявив він — не є невтральне, а тільки не зв'язане військово - політичними договорами. Він заявив, що коли Марокко має добрі взаємини з Францією, то це не значить, що воно стає католицьким, так само, як його добрі взаємини з Совєтами не означають, що воно стає комуністичним. Гассан II. назвав п'ять головних принципів марокканської закордонної політики, з яких на першому місці стоїть членство в Об'єднаних Націй, що їх Гассан назвав „конституційним зв'язком між країнами". Гассан II. вернеться з Вашингтону до Ню Йорку, де відвідає Об'єднані Нації, та від'їде до Марокко 5-го квітня ц. р.

Опитування виявляють, що популярність Кеннеді зменшилася до 66 відсотків

Принстави, Н. Дж. — Директор Американського Інституту Публічної Опінії д-р Джордж Геллуп перевів нові опитування і ствердив, що в березні ц. р. популярність президента Кеннеді значно зменшилася. Запитувані дістали таке питання: „Чи ви схвалюєте, чи не схвалюєте те, яким способом президент Кеннеді виконує свою владу?" В березні 66 відсотків запитуваних дали притакливу відповідь, в лютому відповідей „так" було 70 відс., а в січні аж 76 відс. Не схвалюють політики Кеннеді: в березні — 22 відс., в лютому — 18, в січні — 13. Найбільше збільшилося число невдоволених із політики Кеннеді між опитуваними республіканцями, бо аж на 16 відсотків. За партійною приналежністю популярність Кеннеді виглядає так: схвалюють його політику: в березні 83 відс. демократів, в лютому — 85, а в січні — 87. Республіканці: в березні 42 відс., в лютому — 47, в січні — 58.

В АМЕРИЦІ

● **Син колишнього президента** підполковник Джан С. Д. Айзенгавер повідомив армію, що він резиґнує зі служби в армії з „особистих причин". Він має 19 років служби. Коли б він закінчив 20 років служби, то міг би дістати певну суму коштом так званої „відправи", або емеритальне.

● **Пілот-аматор** Ралф Флорес і його пасажирка Гелен Клебен перебула 49 днів на далекій півночі в Канаді серед снігів і морозу та чудом дожили до того, що їх побачив летун із літака та допоміг їм вирятуватися з того терену, де температура деколи доходила до 60 ступнів нижче зера.

● **Сенат великою більшістю** затвердив номінацію сина колишнього президента Ф. Д. Рузвелта мол., на підсекретаря торгівлі. Його річна платня виноситиме 20.000 дол. Деякі республіканці були проти цієї номінації, твердячи, що вона є заплатою президента Кеннеді за те, що Ф. Д. Рузвелт вів виборчу кампанію в користь Президента в 1960 році.

● **Конґресмен республіканець із Ню Йорку** Пол А. Фіно вніс законопроєкт про те, щоб звільнена від опадкування сума для кожної особи виносила не 600 дол., як тепер, тільки 700 дол. Коли б це сталося, то податки зменшилися б на три більйони долярів річно, але конґресмен Фіно каже, що зменшення податків скріпить економіку, і державна скарбниця згодом відібє собі первісну втрату.

● **Командант Корпусу Морської Піхоти** генерал Дейвід М. Шуп повідомив, що вояки морської піхотиноситимуть, як і піхота, чорні черевики, чорні рукавички і чорні скарпетки, замість теперішніх брунатних. Ця зміна заощадить державній скарбниці 300,000 дол. в найближчих роках, бо будуть спільні магазини і варстати для всіх родів зброї.

● **В Балтіморі,** Мериленд, в фабриці плянують виготовляти таке приладдя, яке було б добре до вжитку в космічних просторах, де є невагомість, і де немає притягання землі.

Комунікаційний сателіт „Рілей" передає привіти з Вашингтону до Бразилії

Вашингтон. — Випущений в грудні 1962-го р. комунікаційний сателіт „Рілей" діє і 25-го березня за допомогою цього сателіта передано привіт головного прокуратора з Вашингтону американському астронавтові Волтерові Шірра, який перебував на Міжнародній Аеронавтичній і Космічній Виставці в Сан Павльо в Бразилії. Голос Америки передав той привіт до комунікаційного сателіта „Рілей", а той передав його до Бразилії. Астронавт Шірра перебуває на Виставці, де є виставлена і кабіна „Сіґма 7", на якій астронавт Шірра облетів 6 разів довкола Землі минулого року. Комунікаційний сателіт „Рілей" передає також телевізійні передачі з Парижу до ЗДА. Він передав 26-го березня увечері інтерв'ю з амбасадором Адлеєм Е. Стівенсоном, який тепер перебуває в Парижі, та сцени зі страйку вуглекопів у Франції і весняні образки з Парижу.

В Конґресі працюють понад 7.000 осіб, які заробляють $50 мільйонів річно

Вашингтон. — Конґресмен демократ Карл Винсон, який займає це становище майже 50 років, стверджує, що тепер в Конґресі працюють понад 7 000 різних співробітників, які річно коштують державну скарбницю понад $50 мільйонів, і одночасно пригадує, що коли він в 1914-му році прибув вперше до Конґресу, то згідно із законом міг мати тільки одного секретаря, який діставав місячно $125. Конґресмен Винсон є найстаршим конґресменом і він стверджує, що тепер Конґрес має багато більше праці, як давніше Винсон має тепер 4-ох секретарів. Пересічно конґресмен може мати 9 членів свого штабу, яким може платити до $4 000 місячно. Сенатори мають пересічно більше секретарів. Тепер Палата Репрезентантів внесла законопроєкт збільшити видатки конґресмена на $10 506 річно, щоб він міг найняти собі ще більше секретарів та бюрових сил. Сенатор - демократ із Луїзіяни Аллен Дж. Еллендер виступає проти тієї конґресової бюрократії, але не має успіху в своїх змаганнях.

В першій чверті цього року мають випродукувати 1,931,000 авт

Дітройт. — Кілька днів перед кінцем березня можна передбачати, що в першій чверті цього року випродукують майже вповні те число авт, які заплянували були минулого року. В пляні було випродукувати від січня до березня — 1 932 000 авт, а тепер вже видко, що автова промисловість вспіє випродукувати — 1 931 000 возів. Тижнево продукували пересічно по 150 000 возів, а попереднього тижня вдалося випродукувати 154 519 возів. Цього року продукується по 10% більше авт, як в 1962-му році Досі вдалося випродукувати — 4 200 000 возів моделю 1963-го року.

100 громадян Балтімору одержали почесні грамоти за пожертви на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні

Балтімор, Мд. — Минулої неділі, 24-го березня, роздано тут 100 грамот подяки жертводавцям на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні, які зложили по 25 долярів і більше. Роздача грамот відбулася в часі Шевченківської Академії, що її влаштовував місцевий Відділ УККА. Про значення Шевченка для України доповідав проф. Петро Одарченко. Виступали хори: Дітočий Католицької Парохіяльної Школи св. Михайла (пісні: „Слава, слава Кобзареві" та „Летів орел"), Жіночий (Шевченко - Давидовський: „Світе тихий", з сольовою партією Олени Лучишин), та мішаний (Шевченко - Вербицький: Заповіт, соліст Стефан Поліщук; Шевченко-Лисенко: „Ой, діброво, темний гаю"), якими проводив дир. Іван Сенюта. Місцевий пластовий гурток юначок „Перепелиці" збірно віддеклямував Шевченків вірш „До Основ'яненка". Слава Зелинська з глибоким розумінням і чуттям віддала вірш Ліни Костенко „Кобзареві". Учениця УМІ Ліліяна Шав'як з тонкою експресією відограла Шопена Вальс г-моль, оп. 69 і Фоменка „Ліричну поему". Сопранова солістка п. Ірена Яворська чарувала слухачів своїм голосом, співаючи три пісні (Шевченко - Стеценко „Плавай, плавай, лебедоньку"; Чарнецький-Січинський „Бабине літо"; Леся Українка-Січинський: „Не співайте мені сеї пісні"). Фортепіяновий супровід був в руках п. Лідії Шав'як, автором мистецького оформлення сцени була студентка мистецтва Таня Михайлишин. Академія закінчилась співом українського національного гимну. (*яш*)

Д-р Б. Шебунчак переобраний на голову Метрополітального Відділу УЛТ в Ню Йорку

Ню Йорк. — 23-го березня тут в залі Українського Інституту Америки відбулися Звичайні Загальні Збори Відділу Метрополії Ню Йорк Українського Лікарського Т-ва Північної Америки, в результаті яких д-р Б. Шебунчук був перевибраний на голову Відділу. Збори відкрив д-р Б. Шебунчак і попросив до слова голову УЛТПА д-ра Р. Сочинського, який в своїй промові заохочував всіх членів до праці в цьому ювілейному році Відділу (10-ліття з дня заснування). Президію Зборів очолював д-р Б. Макарушка, а секретарював д-р О. Оришкевич. Після звітів уступаючої Управи (д-р Шебунчак — голова, д-р Р. Кисілевський — секретар, д-р Т. Шеґедин — скарбник) і широкої дискусії над працею в попередньому році, Збори уділили Управі абсолюторію одноголосно, ва вибрали нову Управу, до якої ввійшли д-р Б. Шебунчак — голова, д-р М. Крижанівський — перший заступник голови, д-р Б. Бабій — другий заступник, д-р Р. Кисілевський — секретар д-р С. Ворох — скарбник Контрольна Комісія: д-р Б. Олесницький, д-р Б. Панчук і д-р К. Рогозинський. Опісля відбулися вибори делеґатів на З'їзд УЛТПА, що відбудеться в днях 22-23 червня ц. р. Вибрано теж комітет, що займеться відзначенням пам'яти д-ра М. Панчишина, до якого ввійшли: д-р Р. Осінчук, д-р Б. Олесницький і д-р Я. Восвідка. Рівночасно відбулися Загальні Збори Секції Дружин Лікарів, на яких вибрано нову управу: О. Терлецька — голова; Х. Восвідка — заст. голови; В. Кушнір — секретар; Т. Тершаковець — заст. секретаря; Я. Крижанівська — скарбник; І. Сушків — заст. скарбника; Л. Оришкевич, Л. Осінчук, Н. Сочинська і Л. Волянська — члени Управи. Я. Зарицька і М. Макарушка — Контрольна Комісія.

МИТРОПОЛИТ СЛІПИЙ ПОРІВНЯВ СХІД З ГЛУХО-НІМИМ, ЩО ПОТРЕБУЄ ОЗДОРОВЛЕННЯ

ЗВІЛЬНЕНИЙ З ДОВГОЛІТНЬОЇ КАТОРГИ ПЕРВОІЄРАРХ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ВПЕРШЕ ВИСТУПИВ ПУБЛІЧНО З ПРОПОВІДДЮ ДО ГРЕЦЬКИХ СЕМІНАРИСТІВ

Рим. — Католицька Пресова Служба інформує, що звільнений минулого місяця з довголітньої совєтської каторги, первоієрарх Українсько Католицької Церкви, галицький митрополит Кир Йосиф Сліпий, виступив минулої неділі, 24-го березня вперше після звільнення з публічною проповіддю, порівнявши Схід з біблійним глухо - німим, який потребує оздоровлення. Митрополит проповідував у грецькій мові до грецьких семінаристів під час архиєрейської Служби Божої, яку він відправив для них в церкві св. Атаназія. Тиждень раніше Митрополит, який живе тепер у кардинальському апартаменті у Ватикані, взяв участь у беатифікації першої американської святої, матері Єлисавети Сетон. Головна частина проповіді Митрополита відносилася до священичого стану. Крім знання теології — говорив Митрополит — священик повинен відзначатися непохитною вірою в існування та любов Бога, бо в житті священика можуть бути тижні і місяці та роки, в яких він буде ізольований опущений, висміваний і битий. „Він може терпіти голод і холод та ходити в лахміттю і черевиках без підошви, але єдине, що важне, це апостольство" — навчав Митрополит - ісповідник. Говорячи про Папу, Митрополит сказав: „Папа не хоче користуватися своїм авторитетом, але він відноситься до всього Сходу з великою любов'ю, як добрий пастир".

Совєтський маршал Маліновський відвідує збройні сили Індонезії

Якарта. — Совєтський військовий міністер маршал Родіон Маліновський прилетів в минулий понеділок до Індонезії на 10-тиденні відвідини, офіційно ревізитуючи Індонезійського шефа збройних сил генерала Абдула Гарріса Насуціона, який приїздив до Москви в 1961 році. Назустріч Маліновському вийшли індонезійський прем'єр Дюанда Картавіджая, названий генерал Насуціон і багато інших індонезійських провідних державних та військових фігур. Совєтського маршала вітали теж юнаки й дівчата в народних одягах з квітами. Маліновського приймав обідом президент Сукарно і в його честь спеціяльно уладжено в середу 27 ц. м. велику військову параду, получену з летунськими та морськими вправами. Це має тому значення, бо всі індонезійські збройні сили постали головно завдяки узброєнню, що його дали Совєти: бомбардувальники, підводні і торпедні човни, танки і навіть один старий кружляк. През. Сукарно удекорував Маліновського ордером Індонезійської Республіки. В його честь організують теж великі вправи суходільної армії. Він вертається до Москви щойно 4-го квітня ц. року.

Наукова конференція Товариства Українських Інженерів у Філядельфії

Товариство Українських Інженерів Америки, Відділ у Філядельфії, улаштовує в суботу, 30-го березня о годині 1:00 по полудні наукову конференцію в залі Українського Горожанського Клюбу, при вулицях Ровен і Клярика у Філядельфії.

В програмі конференції шість доповідей: проф. д-р Богдан Гнатюк (Фільдельфія) голова конференції — „Досліджения і проблеми зв'язані з конструкцією міжплянетних ракет"; інж. Юрій Галущинський (Стратфорд, Н. Дж.) — „Автоматична коректа помилок в критичних комунікаційних системах"; д-р Лев Кушнір (Філядельфія) — „Реконструкція клітинної мембрани"; д-р Роман Максимович (Філядельфія) — „Трітіюм у біологічних дослідах"; д-р Василь Саляк (Філядельфія" — „Абсорбація радіоактивних опадів через здорову і пошкоджену шкіру"; д-р Михайло Яримович (Вашингтон) — „Плян лету людини на Місяць".

Це є друга наукова конференція, яку влаштовує Товариство Українських Інженерів у Філядельфії. Перша конференція відбулася минулого року і викликала похвалу і задоволення в слухачів Товариство сподівається, що цьогорічна конференція відбудеться із ще більшим успіхом.

● **Японські парляментарні** посли піднесли собі платні окремим законом з 375 дол. місячно до 500 дол., поруч із дуже поважними коштами на репрезентацію і канцелярію. Японська публічна опінія була ворожа тому законові.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ В ПАРИЖІ

Президент Франції Шарль де Голь (з правого боку) їде в авті разом з мексиканським президентом Адольфом Льопезом Матеосом, який прибув до Франції на 3-денні відвідини.

ЗДА Й СССР ПЕРЕВЕЛИ ПЕРШУ НОВУ РОЗМОВУ ПРО БЕРЛІН

Вашингтон. — У вівторок 26 березня ц. р. відбулась у Державному Департаменті перша з нової серії розмов про Берлін, при чому американську сторону репрезентували державний секретар Дін Раск, радник Державного Департаменту для совєтських справ Лювеллин Томпсон і керівник відділу для справ Берліну, Мартін Гіллебранд, а совєтську сторону — совєтський амбасадор Анатолій Добринін і радник амбасади Ґеорґій Корнієнко. Розмова тривала одну годину і хоч, за офіційним комунікатом, вона була „приязна і ділова", — не дала ніяких конкретних позитивних вислідів. В останніх роках розмови про Берлін велись у Москві, Вашингтоні, в Ню Йорку і в Женеві і не довели ні до чого. В січні ц. р. большевики висловили бажання відновити ті розмови. Речник Державного Департаменту ствердив, як ціль теперішніх розмов, з'ясування, чи Совєти змінили своє дотеперішнє становище в справі Берліну настільки, щоб могти розпочати переговори про Берлін. Таким чином теперішні розмови ще не є формальними переговорами. На тій вівтірковій зустрічі обидві сторони повторили своє давнє засадниче становище. СССР хоче, щоб три західні великодержави забрали геть з Західнього Берліну свої військові ґарнізони та щоб Західній Берлін став „вільним містом" з окремим статусом. В останніх тижнях Хрущов почав говорити про заступлення „прапору НАТО" в Західньому Берліні "прапором Об'єднаних Націй", але не сказав нічого більше, як він це уявляє собі. ЗДА, Британія і Франція поділяють принципове становище Західньої Німеччини, що проблема Західнього Берліну остаточно може бути конструктивно розв'язана через вільні, міжнародно контрольовані вибори, переведені в цілій Німеччині. Західні держави вважають за річ недискусійну зберігування військових ґарнізонів в Західньому Берліні, вільний доступ до нього з Заходу та свободу в тому місті, згідно з волею його мешканців. Якщо Совєти дійсно не мають заміру поступитися з своїх несприйнятливих для Заходу, позицій, то загадкою залишається, чому вони захотіли відновити розмови, які не мають найменших шансів успіху. Добринін заявив журналістам після закінчення тієї зустрічі в Державному Департаменті, що найближча така зустріч відбудеться „досить скоро" дармащо не визначено ще докладної дати.

Генеральний секретар ОН поїде на Мадярщину після тамошньої амнестії

Об'єднані Нації — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант поїде на Мадярщину, мабуть, в квітні цього року після того, як там проголосять заповіджену амнестію. Мадярські комуністи запросили У Танта відвідати Мадярщину більше, як рік тому, і він у принципі прийняв те запрошення ще в грудні 1961 р., але постійно ті відвідини відкладав і не поїхав на Мадярщину навіть тоді, коли їздив в минулому літі до СССР. Цю поведінку У Танта пояснюють тим, що Генеральна Асамблея ОН, натаврувавши совєтське здавлення мадярського повстання, домагалася проголошення загальної політичної амнестії, виведення з Мадярщини совєтських військ та переведення на Мадярщині вільних виборів під міжнародною контролею. З тих трьох вимог уряд Кадара рішився виконати одну й то ще не відомо, як буде виглядати заповіджена амнестія для політичних в'язнів на Мадярщині, бо ось, наприклад, кардинала Міндсенті судили за „державну зраду, шпигунство і нелегальний торг валютою" і він під ту амнестію не підпадає, а міг би тільки бути „помилуваним", як би сам за це просив, покликавшись на прецедент амнестії! Всеж ж, У Тант сподівається, що після тієї заповідженої амнестії атмосфера на Мадярщині покращає і його подорож туди не буде вже так хвилювати мадярських патріотів, як хвилювала б, коли б сталася раніше.

Бідо прибув до Португалії в дорозі до Південної Америки

Лісбона. — Колишній прем'єр, тепер лідер французького революційного підпілля, що бореться проти режиму президента де Голя, прибув в минулий вівторок 26 ц. м. літаком з Мюнхену до столиці Португалії. В його товаристві був його близький співробітник Гю Рібо. Бідо виїхав з Баварії, бо не захотів прийняти передумови німців, що він може дістати право азилю тільки тоді, коли виречеться всякої політичної діяльности, зверненої проти теперішньої влади у Франції. Поки він виїхав з Баварії, він перевірив, що Британія, Швайцарія, Італія, Австрія, Еспанія і скандинавські країни відмовилися дати йому політичний азиль під іншими умовинами, як їх поставила Баварія. Бідо відлетів з Баварії на пашпорт „Авберґера". Німецькі власті знали про це і німецька поліція товаришила Бідо до літака, але відмовилась подати, куди він відлетів. Бідо заявив, що він переїде до Південної Америки і в Португалії залишиться тільки до часу поладнання формальностей, зв'язаних з пляном переїзду до одної з південно-американських країн.

У СВІТІ

● **В Австрії** закінчено в минулу суботу 4-місячну кризу уряду, яка виникла після того, як в останніх виборах з 18 листопада мин. р. Народна (консервативна) партія дістала на 5 мандатів більше від соціялістів (81:76) і зажадала, щоб у новій міжпартійній коаліції вона дістала також портфель міністерства закордонних справ, що його мали соціялісти. Компроміс осягнено такий, що соціялістам залишено міністерство закордонних справ, а „народники" дістали ще новостворене міністерство закордонної торгівлі. Головою нового уряду залишився той сам канцлер, „народник" Альфонс Горбах.

● **Південно-корейський** диктаторський уряд генерала Чунг Гі Парка покликується на те, що колишній командант 8-ої американської армії в Кореї емер. ген. Джеймс ван Фліт, творець нинішньої південно-корейської армії, ніби написав листа названому корейському генералові, щоб він залишався при владі, бо це спасення для країни.

● **У британській пресі** завелась дискусія, чи кількатижнева подорож королеви Єлисавети до Нової Зеляндії й Австралії була успіхом чи невдачею. Більшість англійських та австралійських кореспондентів, що товаришили Єлисаветі, твердять, що хоч маси народу, які вітали королеву, не були такі великі, як можна було сподіватись, проте на це склались три причини: великі спеки та зливи і — телевізори, при яких сиділи всі австралійці і стежили за публічними появами королеви.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

За розумну критику

Критика — вільний розгляд, обмірковування і оцінка будь-якого твору і зв'язане з цим право не погоджуватись — один з найбільших привілеїв і обов'язків вільного суспільства. У демократичних країнах критика не має практично жадних обмежень, і закони охороняють тільки людину, як приватну особу, від злосливого знеславлювання. В таких обставинах, де свобода слова і думки, свобода її вислову не має жадних обмежень, критика є рівночасно великою відповідальністю, бо вона легко може обернутися в критикоманію, в критику задля критики без творчих тенденцій і наслідків. Доброю ілюстрацією для різного роду критики можуть послужити проєкти пам'ятника Тарасові Шевченкові два роки тому у Вінніпеґу і тепер у Вашинґтоні.

Пригадуємо собі, як то було з пам'ятником Шевченкові у Вінніпеґу. Після опублікування репродукції проєкту, преса була засипана статтями більше і менше покликаних осіб, які в тому проєкті добачали всі можливі хиби: Шевченко, мовляв, виглядає, як жебрак на пеньку, він сумний, безнадійний своїм виглядом, він сидить, а не стоїть, він (проєкт) — плягіят і т. д. Все це писали особи, які самого проєкту в оригіналі не бачили і базувалися тільки на газетних репродукціях. Дісталося тоді на горіхи і жюрі, яке вибрало проєкт — членів його названо дилетантами, що неправно подочіплювали собі різні титули. Статтю одного критика, який назвав автора проєкту і членів комітету „свинопасами" і „голотою", передрукувала совєтська преса в Україні. Тим часом мистець працював, розвивав свій проєкт, пам'ятник поставлено — і раптом всі критики наче води в рот набрали! Єдиний результат був той, що здезорієнтований загал не склав запляннованого мільйонового Шевченківського Фонду, хоч усі дані зібрати були.

Причина всієї тієї метушні була в тому, що добрі люди прийняли проєкт за готовий пам'ятник. Тим часом зрозуміло, що мистець у невеличкій фігурці проєкту не може висловити всього — його проєкт має давати тільки загальне враження цілости. Найважливіша річ — дати мистцеві час і змогу опрацювати свій твір. Тому мистецькі кола ввесь час не реаґували на випади, знаючи, що даний мистець поставив уже не один пам'ятник і знає, що і як треба зробити.

З тим, як ближчає час здвигнення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, заворушилися добрі люди і в нас. Це могло б бути рисою позитивною, що доказувала б зацікавлення загальною справою, коли б при цьому додержувано міри. А то до проєкту, що є нічим більше, як певною ідеєю — хоч і затвердженою авторитетним жюрі — підносяться різні претенсії або й катеґоричні вимоги. Одні раді б конче дочепити Шевченкові вуса — хоч у час, коли він створив свій „Кавказ", він їх не мав — інші дали б йому в руки бандуру, ще інші непевні, чи фігура Шевченка подібна до Леніна чи Байрона . . . Дехто хотів би збудувати під пам'ятником музей і бомбосховище, хоч на такий проєкт дозволу немає. І все це — на основі газетної репродукції з проєкту, де Шевченко має голову не більшу, як горіх. Тим часом, як і два роки тому у Вінніпеґу, мистцеві треба дати спокій і змогу опрацювати свій проєкт. А що він це зробити зуміє, доказують його твори в музеях і твори, виконані для різних установ, у тому числі й державних. Завданням Комітету буде допильнувати, щоб мистець виконав усе так, як треба — для цього той Комітет і був вибраний громадянством і дістав повновласті рішати. Проєкт, який отримано шляхом конкурсу, замінити іншим вже не можна. Переносити відкриття пам'ятника на пізніше також не можна, бо коли до означеного часу він не буде здвигнений, подарована Конґресом площа пропаде — такий закон.

100-ліття з дня смерти Шевченка було відзначене пам'ятником у Канаді і Тарас Шевченко там зображений у старшому віці. Тепер, у 150-ту річницю з дня народження поета, його зображено у молодшому віці — у розквіті життьових і творчих сил. Спізнені, безпощадні критики цього проєкту доб'ються такого самого результату, що й у Вінніпеґу, тобто пам'ятник буде поставлений, але жертвою критики можуть впасти шляхетні пляни поширити пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні також на видання його творів, влаштування бібліотеки - музею і створення фундації його імени, бо здезорієнтоване такою критикою громадянство може не скласти потрібних на це фондів.

Весна у Вашинґтоні

З весною у природі настає також „політична весна", яку характеризують деякі зміни, достосовувані до ситуації в Конґресі, на внутрішньому господарському відтинку і за кордоном. Сесія Конґресу вже ніби в повному розгоні, але не видно там тенденції до швидкого полагодження будь-котрого з тих законопроєктів, що їх Президент вважає за першорядні. Зокрема це стосується голосної справи зменшення прибуткового податку. „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 1-го квітня ц. р. висловлює здогад, що цю справу взагалі відкладуть до 1964-го року.

Коли мова про грошові справи, то вони тісно пов'язані із двома закордонними відтинками. Минулотижнева конференція президента Кеннеді із шістьма президентами країн Середньої Америки зобов'язала ЗДА підтримати господарський бльок, що його хочуть створити ті шість середньоамериканських країн. З'єдиненим Державам це обійдеться додатково, і тільки на початок, щонайменше в 200 мільйонів долярів нової допомоги. Признання Бразилії близько 400-мільйонової позики не облегшить Урядові кампанію за схвалення дальших $3 900 000-000 на допомогу закордонові. Гостра критика на адресу тієї програми допомоги, яку висловив спеціяльний комітет, покликаний Президентом під головуванням генерала Лушіюса Клея, це неприємна несподіванка для Уряду. Другий закордонно - політичний відтинок — це щораз більші клопоти з Европейською Економічною Спільнотою. Хоч всередині тієї західньоевропейської орґанізації існують розбіжності щодо таких справ, як прийняття Британії до Спільноти, всі її члени, мабуть, сприяють обмежуванню американського імпорту до Европи, головно рільничих продуктів.

Щодо взаємин між Білим Домом і Конґресом, то з цією весною дві справи несподівано внесли у ці взаємини дисонанс: критика ніби „диктаторського" урядування секретаря оборони МекНамари і справа так званих „контрольованих новин". Хоч сам МекНамара рішуче боронив правильність і доцільність 6-більйонового замовлення в Дженерал Дайнемікс на будову 1 700 літаків, проте ця справа й далі є предметом палкої полеміки в Конґресі і в пресі. Справа „контрольованих новин" стосується пресової політики Уряду, але вона посередньо заторкує також Роберта Мек Намару, бо загострив її своїми виступами його асистент для публічних зв'язків, Артур Сильвестер, який проголосив принцип: Уряд „має право говорити неправду, щоб рятувати ситуацію, коли загрожує атомова війна". Виходячи з цього засновку, Сильвестер твердив, що Уряд може, у винятткових обставинах, давати пресі „контрольовані новини". Такий принциповий підхід спричинив палку полеміку, що ще й досі не вщухла.

На закордонному відтинку — без особливих новин. Один американський коментатор твердить, що Президент прийняв тактику „великої терпеливости", однаково супроти ворога Фіделя Кастра, як і союзника Шарля де Ґоля, однаково у переговорах із Совєтами про припинення ядрових детонацій, як і в переговорах із союзниками про атомову зброю для НАТО. А терпеливість появляється у — вичікуванні й мовчанці. Так і є на весну 1963-го року.

А. Заплітний

ДРУГА СТОРОНА МЕДАЛІ

(2)

На другий закид французи відповідають, що ЗДА, погоджуючись на атомову зброю для Англії, повинні признати таке саме право Франції, як їх союзникові. Постава ЗДА є образливою для Франції, а заява секретаря оборони, що німецька атомова зброя може бути загрозою для вільного світу, є грубим нетактом супроти цієї держави. СССР боїться европейського об'єднання, бо об'єднана Европа має всі дані стати великою політичною й мілітарною потугою, якщо посідатиме власну атомову зброю. Тоді вона перекреслить усі московські наміри встрявати в европейські справи згідно із засадою діли і пануй. В Кремлі знають, що кожне політичне порозуміння в Західній Европі наближає неминучу ревізію довгого списку російських загарбань у Середній Европі, таких, як Кеніґсберґ, Східня Прусія та Східня Німеччина. Чому об'єднана Европа із своєю атомовою зброєю має бути загрозою для ЗДА — трудно французам збагнути.

Поради американських урядових чинників, щоб західньо - европейські держави всі свої зусилля звернули на розвиток канвенціональної зброї відчули европейці, як дуже неприємну деґрадацію їх до рівня гарматного м'яса, а намір зробити їх предметом американської атомової стратегії, без будь-якого голосу і цій важливій справі. Твердження, що атомова зброя — дуже коштовна, не є для них аргументом, коли зважити що воля і незалежність взагалі не мають ціни. Не можна також говорити про Францію, як про державу, яка щойно тепер захотіла мати свою атомову зброю: французи працюють в цій ділянці вже більше, як 10 років, мають свою атомову бомбу і викінчують водневу бомбу. Домагання секретаря оборони щоб Франція зреклася своїх плянів у цій ділянці, рівнозначне із змарнуванням колосальної суми грошей, великого досвіду і праці, що її французька нація вклала і цю справу.

Европейці твердять, що не може бути труднощів у координації дій між американським та французьким чи европейським диспозиційними центрами, як ЗДА погодяться з думкою, що Франція є самостійним контрагентом на ділі, а не на словах, бо в атомовій добі незалежними є тільки ті держави, які мають свою власну атомову зброю.

Поза офіційними чинниками в ЗДА і частиною дуже гомінкої ліво - ліберальної преси, здається, більшість американського громадянства по стороні европейців, хоча воно не погоджується з усіма поглядами де Ґоля.

Погляди Республіканської партії чітко з'ясував 9-го лютого цього року на пресовій конференції Н. Рокефеллер, губернатор стейту Ню Йорк, заявивши, що всі американці, яким лежить на серці доля вільного світу, глибоко зворушені непорозуміннями серед членів атлантійської спільноти. Протягом двох місяців ЗДА заплуталися в гарячі суперечки з Великою Британією у зв'язку із „скайболтами", з Канадою в справі атомової оборони, а з Францією щодо орґанізації Европи та оборони атлантійського простору.

Минулого року — заявив Рокефеллер — ми були свідками такого самого видовища з канцлером Аденауером у зв'язку з Берліном. Безперечно, це є в інтересі ЗДА, щоб Західня Европа була сильною, щоб вона сама рішала про свою оборону, а з нами співпрацювала в осягненні узгіднених цілей. Згадане вище непорозуміння треба приписати нездібності теперішнього уряду. Офіційна і півофіційна критика де Ґоля, що він, мовляв, репрезентує віджилі ідеї, що він захоплений наполеонівською візією і рішений піти на окремі переговори з Москвою, негідна закордонної політики такої великої держави, як наша. Особливо цей останній закид є безпідставний, виссаний з пальця. Треба пригадати — подовжував губернатор -- що йде тут про людину, яка не подалася перед Гітлером, яка привернула повагу Франції в світі, яка усунула комуністичну загрозу в своїй країні і яка показала себе нашим найбільш надійним приятелем під час кубинської кризи.

Таких самих поглядів як Рокефеллер, є вищі старшини Американської Армії, поважна кількість демократичних представників у Конґресі, представників преси, науки та господарського життя, хоча деякі з них висловлюються стриманіше.

На поставу уряду ЗДА впливає також нова стратегічна теорія, речником якої є секретар оборони МекНамара і цивільні урядовці Пентагону та Державного Департаменту. Вона ще не викінчена і не оформлена, але вона вже є в дії. Згідно з цією теорією ЗДА повинні мати таку атомову зброю, яка б витримала перший ворожий напад і була в стані завдати ворогові нищівний удар. Тому треба зосередити всю увагу на невеликій кількості родів атомової зброї найвищої якости. Ворог не матиме жадної користи, зробивши перший напад; він взагалі не зважиться на атомову війну: ЗДА і СССР увійдуть в стадію рівноваги, як кажуть одні, або в стадію безвихіддя як кажуть інші. Атомова війна стане неможливою, і мусить початися ступневе розброєння, внаслідок якого прийде мир у цілому світі.

Проти цієї теорії гостро виступають американські військовики, поважна кількість Конґресу з обох партій та визначні знавці атомової справи. Вони твердять, що нова теорія ні до чого не придатна і може привести ЗДА до катастрофи та втрати їх незалежности. При цьому вони висувають такі заміти: надзвичайно трудно визначити, яка кількість атомової зброї витримає ворожий напад. Тож, коли калькуляція виявиться помилковою, зійде нанівець уся запляннована відплата.

Ця теорія чисто матеріялістична і бере до уваги лише кількість атомової зброї, а залишає набоці політичні та

(Закінчення на стор. 3-ій)

М. Струтинська

ЛЮДИНА З ДОБРОЮ УСМІШКОЮ

(Пам'яті Михайла Ореста)

Чим довше ми на еміґрації, тим з більшою тугою читаємо в газеті коротку чи довшу згадку про те, що не стало когось, кого ми знали. Така згадка на першій сторінці часопису каже іноді ще й про те, що оце відійшов хтось, чия праця, чия творчість записані на скрижалях національного буття. Така згадка проголосила українському суспільству на їсході, що помер поет Михайло Орест-Зеров. Його творчості будуть присвячені статті, студії, праці, — тепер чи пізніше. Але мені хотілося б сказати тут про нього самого, як про людину.

Михайла Костьовича я пізнала пізніше від інших письменників і поетів, що прибули із Сходу до Львова, він бо з'явився там аж узимі 1944-го року. Він прийшов до редакції „Наших Днів", приведений туди С. Гординським, від якого ми вже раніше діставали його вірші для друку. Тихий і скромний, середнього росту, радше повний, ніж худий, з ясними очима і доброю усмішкою, він зразу ж викликав почуття симпатії. Але наше знайомство не мало зостатися поверховним: ще того самого вечора зайшов до мене додому С. Гординський з проханням відступити кімнату Орестові, що тим часом спинився у нього, де й до того не було вже місця.

Я жила тоді в помешканні при вулиці Ґрунвальдській, звідки НКВД забрало в березні 1940-го року мого чоловіка і куди, по смерті мого батька, переїхала до мене моя мати. З трьох великих кімнат ми могли отопити тільки найменшу, здаючи іншу молодій польці, а наша їдальня стояла пусткою. На щастя, ми саме отримали були з Українського Видавництва приділ дров і трохи вугілля, так що я могла погодитись на нового пожильця, щоб не дати йому замерзнути на смерть.

Михайло Орест переїхав до нас зразу ж і залишився в нашому помешканні ще довго після того, як ми потягнулися на захід, до Жеґестова.

Був він незвичайно милим і неклопітливим співмешканцем. Сидів майже увесь час вдома, пишучи, але час від часу з'являвся на порозі кухні через коридорчик, ставав там і довго розмовляв — під мою неприсутність — з мамою, з якою дуже заприязнився. Мама виручала його у варенні його спартанських обідів. Увечері ми невідмінно запрошували його на „вечерю", що складалася з чаю із купленими на базарі кусочками цукру, а при кращій коньюнктурі — з печеної картоплі і масла. Досьогодні бачу його, як він акуратно й чистенько оббирає свою картоплину, час до часу піднімаючи на нас свій ясний, сказати б, дитячий погляд, і всміхається своєю кроткою усмішкою. Він злегка запинався, розмовляючи, але це надавало його мові якоїсь особливо інтимної безпосередности, наче б він кожен раз відкривав вам якусь таємницю.

Він виявляв велике зацікавлення, навіть якусь ніжність до моєї перської, трохи дикої, киціки, що все ж залюбки скакала йому на коліна, і дуже сумував, коли наша сторожиха потопила її котенят — наслідки мезальянсу, як він висловлювався.

В наших розмовах ми не раз запускалися у те майбутнє, таке тоді замрячене. Пригадую: я прийшла була до його кімнати перевірити, чи там не занадто холодно (він завжди впевняв мене, що „усе прекрасно", дармащо велика кахлева піч ніколи не бувала більш ніж тепла), і коли розмова зійшла на те, „що буде", він витяг з кишеньки малесеньке пуделечко і показав мені: живим вони вже ніколи не дістануть його в свої руки.

У кінці березня, серед панічних настроїв у зв'язку із подіями в районі Коростеня, до Львова прибула знайома Ореста з Києва, і він попросив мене дати їй тимчасовий притулок. Це була гарна, висока і повна жінка з дочкою-підростком. Вони переспали ніч на якихось матрацах. Але другого ж дня Українське Видавництво заалярмувало своїх робітників, і ми виїхали до Жеґестова. Орест і його знайомі не мали ще в гадці нікуди вибиратися, і я була рада, що маю на кого залишити своє помешкання. В липні, коли я приїздила до Львова зверстати ще одне, останнє число „Наших Днів", вони жили там — Орест здався мені помолоділим, повним виімкової ясности. Але до Жеґестова незадовго по тому він приїхав сам. Він розказував мені, що його приятелька доїхала тільки до Перемишля, а там не зважилася запуститися далі у чужину. Він був теж збентежений, що не довіз мені моєї шовкової ковдри, якою хотів зробити мені несподіванку — він пригадав аж пізніше, що спакував ту ковдру в її багаж. Я його заспокоїла: може ця ковдра стане їй у пригоді в тих перипетіях, що її чекають.

Разом з нами, робітниками Видавництва, Орест відбув мандрівку по Словаччині, з довгими днями сумнівів, чи вдасться виїхати, з постоями на полі, із спанням під вагонами, щоб тільки вийти із заваленого людьми й баґажем тваринного вагона. Бзовік коло Жиліни, де нас розмістили по словацьких хатах, здавався нам спочатку раєм. Орест жив там із проф. Храпливим і Ю. Стефаником. Раз чи двічі я приходила варити за нього обід, коли була його черга займатися господарством, в якому він був цілком безпорадний.

Разом ми переживали наскок партизанів, і потім нас повезли, вкупі з утікачами цілої округи, „поїздом у невідоме" — до большевицьких комісарів. Під час цієї несамовитої дороги Орест сидів, зарившись у якийсь куток, і наші мужчини нарікали на нього за його пасивність у сповнюванні обов'язків, що їх вимагало таке колективне дводенне подорожування. А мені приходило на гадку маленьке пуделечко з білим порошком. Невже ж таки придеться . . .

Я досьогодні не знаю, що було причиною тому, що ті большевицькі комісари, поаґітувавши й постраишвши нас, відпустили всіх їхати геть. Можна було вибирати: табір утікачів в Оремлазі, де вже було чимало наших, або ж поворот до місця, звідки ми приїхали.

Ми з мамою вирішили йти до Оремлазу, до більшого гурта. Ніхто з Видавництва не настоював занадто на тому, щоб ми з ними верталися до Бзовіка — всі були зайняті власними справами. Тільки Орест не міг заспокоїтися, що ми їдемо самі, на невідоме. На прощання він довго тиснув мені руку, тепло й щиро прощався з мамою. „А може б ви таки поїхали з нами?" — питався, вже виходячи з вагона.

Чи ми добре вибрали тоді? Через місяць нас, з-під обстрілу партизанів, чудом вивезли наші дивізійники. Коли ми переїздили під військовою ескортою ясної, тихої ночі через Бзовік, я гостро думала про тих, що там були, про Ореста: чи вони ще тут? В Козаровцях, куди ми прибули за тиждень із покинутих жидівських бараків в Жиліні, ми довідалися, що всі наші мешканці Бзовіка переїздили під обстрілом партизанів із засідки, що когось там убили. Але Орест і інші співробітники Видавництва живими й цілими добулися з вогню.

Не раз у ті тривожні роки нам всім доводилося вибирати дорогу: куди тепер? Може ми самі вибирали її, а може нам тільки так здавалося. Але дорога, в яку оце вибрався Михайло Орест-Зеров, була напевно записана Богом у книзі призначень, і ця думка втишує жаль. Він не спочив у Києві. І буде так, як він писав, звертаючись до свого міста, міста вічної української туги, коли бачив його у майбутній славі:

Пронизана світлами білими
Щастя твого далечінь
Присниться мені, спочилому,
По втомі земній. Амінь.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

До статті: „Політика — це не особиста пристрасть"

Д-р Ст. Горак на закінчення своєї статті „Політика — це не особиста пристрасть" („Свобода" з 7-го березня ц. р.) застерігся, що не думає в ній „використовувати нагоди для поборювання одного середовища". Однак, те, що він зробив, було більше ніж джентлменське „поборювання". Це — очорнювання перед українським громадянством політичних акцій і осіб, які не по нутру авторові. Все це пов'язане із солідною дозою моралізаторства, мовляв, українськими політичними справами повинні займатися тільки покликані люди. Які і ким „покликані" — не важко догадатися . . .

Але перейду до справи.

Українсько - польсько - чеська зустріч в Шикаґо 12-го лютого цього року, зорганізована місцевим Об'єднанням Прихильників Визвольної Боротьби України (ОПВБУ), та звідомлення про неї в польській газеті „Америка Ехо" з 24-го лютого ц. р. дали привід п. Горакові для статті. Як учасник і співорганізатор зустрічі, хочу ствердити таке:

Названий польський часопис в основному передав правильно перебіг і настрої зустрічі, включно із змістом деяких виступів. Але цей дописувач подав лише відірвані думки промовців, опускаючи, навіть і без злої волі, цілий контекст. Так само цитування виступів окремих осіб не було дослівним. Користаючи з цього факту, д-р Горак при-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Михайло Шляхтиченко

ПАМ'ЯТІ ГЕН. ВАЛЕНТИНА ТРУТЕНКА

(1)

З великим сумом довідався я з статті в „Свободі", що вже десять років минуло, як у далекому Чіле помер визначний український патріот, генерал - хорунжий Валентин Трутенко. Дуже давно я пізнав покійного генерала і часто думав, де перебуває він і його сини, яких я також добре знав.

У тій згадці про генерала В. Трутенка я завважив деякі неточності, але не надавав їм якогось значення. Подумав, що автор статті не про все був поінформований.

А оце в ч. 35 „Свободи" з 23 лютого ц. р., прочитавши завваги генерала Михайла Крата: „Про полковника В. Трутенка й Зимовий Похід", набув враження, що пан генерал Крат пам'ять покійного Трутенка кривдить, і вирішив подати до відома кілька безперечних бібліографічних фактів із життя св. п. ген. Валентина Трутенка.

Від 1-го січня 1916 року я був юнкером другої роти школи підготови офіцерів „государственного ополченія" Південно - Західнього фронту. Тоді ген. Трутенко був капітаном і командиром першої роти цієї школи. Але дуже скоро він появився з відзнаками підполковника і став командиром І-го батальйону. Майже щодня протягом перебування в школі (нас випустили 16. VI. 1916) я бачив його на сірому коні, як приїздив він на інспекцію свого батальйону. Кляcних занять він ніколи не відвідував, але де б ми не робили муштрових чи тактичних вправ, він нас знаходив. Ми дуже раділи його візитам, бо він довгенько конферував з нашими офіцерами, а ми тим часом відпочивали. Він тоді мав орден св. Володимира 4-го ступня і георгіївську зброю. Чи він вернувся зі школи в свій полк, чи ні, до кінця війни, як командир батальйону фронтової школи, мусів одержати ранґу полковника. Начальником тієї школи він бути не міг, бо ним був полковник ген. штабу Ґлазґер, а командиром другого батальйону був полк. Нікітін; становища помічника начальника школи не було взагалі. Найстрашнішим начальством для школи був її інспектор, знаменитий генерал Духонін, який тоді був начальником оперативного відділу штабу фронту.

У серпні 1921 року Штаб Армії УНР, з яким я також був інтернований в Пйотркові, був вже зліквідований, а його персонал був перевезений до Щалкова. Лише кількох старшин та їх родини призначено до калішського табору, який чомусь вважався найкращим. Коли транспорт зупинився під рампою калішського табору, щоб виладувати до нього людей, мене побачив св. п. генерал-хор. О. Ольшевський, і через його протекцію у командантa табору майора Колінського я дістався до калішського табору і до 3-ої Залізної дивізії, яку залишив уліті 1919 року у Томашполі на Поділлі, після тяжкого і трагічного для нашої частини бою за село Отченашівку під Вапняркою. В Томашполі, біля церкви, ми поховали впавших у тому бою полк. Василя Азеліцького і хор. Дияконовського. В наказі 3-ої дивізії, згадуючи цей бій, ген. хор. Ольшевський підкреслив мою в ньому участь.

В калішському таборі мене приділили до 20-го куреня, яким командував підполковник Спиридон Довгаль. Це він та його колеґи впхнули мене до Персональної Управи Військового Міністерства, яка в таборі урядувала. Начальником цієї Управи був ген.-хор. Микола Удовиченко, а начальником нагородного відділу підполк. Микола Янів, з яким ми були знайомі з Пйотркова. Довший час у 1922-23 рр. я виконував обов'язки помічника начальника нагородного відділу. Разом із підполк. Яновим ми провели величезну працю в справі підвищення старшин нашої армії до відповідних вищих ранґ.

Працюючи в Персональній Управі, я був свідком такої події. До канцелярії прийшов начальник юнацької школи ген.-хор. М. Шаповал і зажадав у підполк. Янова повернути йому нагородний лист, яким він представив свого помічника полк. Валентина Трутенка в рангу генерала-хорунжого. Полк. Янів пояснив йому, що нагородний лист перейшов усі інституції і готовий до вміщення в наказі; що цей документ належить до актів Військового Міністерства і він не може його повернути. Ген. Шаповал настоював на тому, заявляючи, що він не бажає підвищення полк. Трутенка. На це він дістав пораду подати це до відома свого начальства, а рух нагородного листа тим часом буде затриманий. Мені трудно сказати, чи це була особиста примха ген. Шаповала, чи тиснення на нього зверху чи збоку, але до підвищення полковника Трутенка в часі його перебування в таборі не дійшло; він був підвищений в ранґу генерал-хорунжого під час перебування у Празі. Про празькі підвищення я довідався значно пізніше і тому, коли зустрівся в Празі з покійним ген. Трутенком у товаристві, в якому до нього зверталсь як до генерала, припускав, що після виїзду ген. Шаповала до Чехії кривда була направлена.

Історія підвищувань українських старшин у вищі ранґи в Празі була така:

Після трагічної смерти голови Директорії УНР Симона Петлюри, якого Директорія наділила функцією начального вождя Армії УНР з титулом „головного отамана", осталось лише два чинних члени Директорії: А. Г. Макаренко і Ф. П. Швець, які перебували в Празі. Вони вважали себе леґальними представниками нещасливо утвореної, колективної найвищої влади УНР — Директорії Української Народної Республіки.

Вони покликали на становище військового міністра полк. В. Трутенка і, при його допомозі, видали кілька наказів Армії УНР, якими підвищили у вищі старшинські ранґи ряд старшин Армії УНР. Свої накази вони розмножували друком у державній друкарні ЧСР. Першим наказом підвищено Валентина Трутенка з полковників у генерал-хорунжі. Тим самим наказом підвищено: Єпіфанія Камінського з сотників прямо в полковники і Івана Борковського з хорунжих у поручники. Ці підвищення були українським загалом респектовані, як перфектно леґальні.

Генерал М. Крат кинув на пам'ять покійного ген. Трутенка тяжке обвинувачення, що 3-тя Залізна дивізія „згинула виключно з вини її командира, полковника В. Трутенка, який не виконав наказу командувача Армії УНР".

Ген. Крат твердить, що знає обставини цієї сумної події, бо був тоді начальником оперативного відділу штабу 3-ої дивізії.

А у мене постає питання: чи немає тут спроби звалити вину з „хворої голови та на здорову"?

В дивізії мусів бути ще й начальник штабу, начальники розвідки і зв'язку. Де вони були і що робили, щоб не сталося тієї сумної події?

Напередодні трагедії під Животовом у Тетієві відпочивав денікінський кінний полк. Він грабував жидів і селян, реквірував фураж і селянські вози і коні. Цей полк одночасно вів розвідку і, певно, докладно знав, що шлях на захід, біля Животова, заступила йому українська частина. На те полк мав полкового адьютанта і начальника розвідки, які, мабуть, добре знали свої обов'язки.

Інж. Михайло Вінтонів

В Бостоні відзначили роковини М. Лисенка

Минуло 50 років, як 6-го листопада 1912 року помер, а 50-тисячний здвиг українського народу зі всіх сторін України поховав на Байковому цвинтарі в княжому городі Києві найбільшого українського мистця гри на фортепіяні, великого композитора, виховника, знаменитого диригента, організатора хорів, музичного науковця - етнографа й полумінного громадського діяча — Миколу Віталійовича Лисенка.

Щоб відзначити його заслуги хор української католицької церкви св. Юра в Бостоні, Масс., візначив в своїй парафії Роковини М. Лисенка. 30 грудня 1962 р. відбулися в залі згаданої парафії Відкриття пропам'ятної плякети та Святочна Академія в пошану 120-ліття народин і 50-ліття смерти великого композитора України М. Лисенка.

Цю святочну імпрезу підготовив ювілейний комітет на чолі з монс. о. К. Приймою, порахом церкви св. Юра та члени комітету Степан Рогач, Михайло Трухан, Степан Головатий, Степан Сідлярчук та інж. Михайло Вінтонів — диригент хору св. Юра й мистецький керівник Академії щиро й ревно допомагали Володимир Федорів та Захарій Лось.

Програма складалася з творів М. Лисенка.

Програму відкрив монс. о. К. Прийма, голова ювілейного комітету і парох церкви снв. Юра, Бостон. Він з'ясував значення М. Лисенка для українського народу.

В другій і третій точці, що були пов'язані в одну музично - мовну цілість, молодий пяніст Мирослав Вінтонів виконував Жалібний Марш М. Лисенка (компонований на роковини смерти Т. Шевченка) — а рівночасно в звуках тих акордів мистецький керівник ювілею подав прозою картину про смерть і похорон М. Лисенка під заголовком: „Червона китайка вкрила Козацького Сина". Цей музично - словний монтаж переніс присутніх на хвилину до столиці Києва, де перед 50 роками Україна найвеличавішим досі похороном супровожала в домовині, покритій червоною китайкою, й поховала свойого найвірнішого сина на вічний спочинок.

Чину Відкриття Пропам'ятної плякети в честь М. Лисенка доконали на сцені панове Дмитро Николенко (член української православної парафії св. Андрія в Бостоні) та Степан Сідлярчук (член хору й парафії св. Юра в Бостоні). Металева плякета була прикрита червоною китайкою з вишитим на китайці написом: „Хор св. Юра в поклоні Миколі Лисенкові, 1842—1912".

Коли згадані панове доконали відкриття Пропам'ятної плити, знявши з неї червону китайку і прикріпивши її нижче під плитою, дві хористки Ірена Музика і Стефа Когут положили на степенях підвищення букети білих квітів. Пан Д. Николенко зворушливими словами розказав про свій особистий спогад про похорони М. Лисенка. Сам Д. Николенко не був на похоронах, але як його брати повернули з Києва, розказували, що Україна втратила найбільшого Кобзаря та великого народного діяча й провідника.

Після того виступив хор св. Юра і виконав гимн „Боже Великий, Єдиний" — Миколи Лисенка — під орудою мистецького керівника і тим закінчено першу частину ювілейної програми.

В другій мистецькій частині програми виступила пані Лариса Діяк — сопран і струнна оркестра Ю-СУМА в Бостоні. На тлі складного супроводу оркестри під керівництвом пана М. Калініченка — виконала солістка народню пісню — „Чого вода каламутна", а в третій точці при фортепіяновому акомпаніяменті пана Е. І. Голембіовського — та сама пані Л. Діяк виконала Лисенкову перлину „Ой сама я сама як билиночка в полі". — Цю точку доповнила Лисенковою народною піснею „Віють вітри".

Пані Л. Діяк виконала ці твори своїм блискучим, високим сопраном. Хоч не фахова співачка, але завжди, коли виступає, відзначається чистотою інтонації від першого до останнього тону, дикція в неї ясна й чутлива. Пані Л. Діяк залюбки жертвує свій музичний хист для всіх українських імпрез в Бостоні, а до Лисенківської Академії радо зголосилася.

Композицію М. Лисенка до слів Т. Шевченка „Ой Дніпре, мій Дніпре", що її виконав Петро Струж (тенор), ілюструючи своїм співом при добрім і певнім фортепіяновім супроводі Мирослава Вінтонова великі композиторські спосібності й патріотичну душу М. Лисенка. Після того соліст виконав ще в Лисенковій обрібці нар. пісню „Гомін гомін по діброві".

Пані Ганна Ранюк (сестра п. Л. Діяк) — звісна в Бостоні зі своїх виступів та першорядної декляматорської інтерпретації виконала в 4-ій точці програми „Оду до пісні" — Романа Купчинського.

Три точки програми зайняли 2 молоденькі піяністки й одна солістка. І так Марія Ружицька виконала на фортепіяні в Лисенковому опрацюванні народню пісню „Ой не світи місяченьку", а Ліля Панчишин виконала також його народню пісню „Ой зійди, зійди ясен місяцю". Оба ці твори виконали піяністки уважно, складно, чутливо переживаючи кожній акорд пісні. Між цими сольовими точками виступила Леся Струж, молоденька сопраністка й гарно виконала дві Лисенкові композиції: одну до слів Т. Шевченка „На городі коло броду", а другу народню „Ой і не стелися". Це гарне виконання сольового співу доповняв вміло молодий акомпаніятор - піяніст Мирослав Вінтонів.

Мандолінова оркестра ПЛАСТУ в Бостоні виконала Лисенкове „Реве та стогне", а відтак на сцену війшов міш. хор св. Юра, який в супроводі згаданої оркестри виконав народню пісню „Ой і зійду я на могилу". Публіка й молодь мала нагоду почути барвисту, широку й величну пісню в Лисенковій характеристичній гармонізації. Чар і красу цієї пісні доповнила мондолінова оркестра, бо й вона була оркестрована зовсім на зразок Лисенківського стилю. Хором й оркестрою в обох точках дириґував й пісні оркестрував мистецький керівник Академії — дириґент хору св. Юра. Він також виголосив Святочне слово про значення й заслуги М. Лисенка для розвитку української музичної культури й для України взагалі.

Закриваючи свято, мистецький керівник ювілею подякував всім членам Ювілейного Комітету, всім учасникам в програмі, всім тим, що щиро й безінтересовно вложили багато труду при організації свята й оформленні сцени (як пп. В. Федорів, З. Лось, С. Головатий, Яків Шеґрин, пані О. Станчак і др.), а особливо приявним слухачам й молоді, що, незважаючи на дуже гострий морозний буревій, прибули віддати поклін великому композиторові України М. Лисенкові.

Перед входом до парохіяльної залі на малому відтинку стіни була влаштована того ж дня 30-го грудня 1962 Лисенківська виставка. Права сторона була виповнена муз. творами М. Лисенка, зразками літератури про Лисенка та були тут також вирізки зі „Свободи" про вже відбуті в ЗДА концерти, включно з величавим концертом, влаштованим в Ню Йорку трьома хорами. Ця виставка тривала один тиждень до 6-го січня 1963.

В „Лисенківському місяці" грудні були видані й розповсюджувані пропам'ятні коверти з мистецьким рисунком, що їх видав хор св. Юра до М. Лисенка (жовто - бронзової краски), а дня 30 грудня 1962 були пущені в обіг осібні пропам'ятні коверти з тим самим рисунком в змінених красках (вишнево - синя) з червоним додруком: „Відкриття пропам'ятної плякети 30. XII. 1962". На обох виданнях коверт були ліплені марки М. Лисенка, що їх видав Укр. Музей — Клівленд. Марки ці були штемпльовані осібним святочним штемплем в чорній і фіолетній красці. Ближчі інформації дає автор дописі 14 Ashbury St., Boston, Mass., USA.

До статті: „Політика — це не особиста справа"

(Закінчення з стор 2-ої)

писує головному доповідачеві, п-і Дарії Ребет, неймовірний закид, буцімто вона „регабілітувала російський імперіялізм". Наведу для точности відповідне місце із Горакової статті:

„На думку п-і Ребет, ідею панславізму здескримінував не московський імперіялізм, а „совєтський імперіялізм". Отже, доведеться переписувати підручники історії, бо п-і Ребет регабілітувала російський імперіялізм".

Польська газета „Дзєннік Чікаґовскі" (13.2.1963), з якої „Америка Ехо" взяло цю інформацію, так передає зміст виступу Д. Ребет:

„Вона виголосила довшу промову, доводячи, що совєтський імперіялізм здискредитував цілковито ідею панславізму, а слов'янські народи, якщо бажають відіграти важливу ролю у світі, повинні прийняти засаду ріновправного слов'янського братства..."

Пані Ребет згадувала у своєму виступі і про російську відміну панславізму та російський імперіялізм в загальному. Цитована фраза стосується остаточного скомпромітування панславізму большевиками по другій світовій війні і то у відношенні до таких традиційно слов'янофільських, а подекуди й русофільських народів, як чехи, серби й болгари.

В чому тут „регабілітація" російського імперіялізму, цього й п. Горак не міг би вияснити.

Інший національний „злочин" пані Ребет це те, що вона, говорячи про антинацистівські позиції визвольного руху під час другої світової війни, сказала, що революційне підпілля і його формації — ОУН, УПА, УГВР — боролися так само проти тоталітарних впливів серед українського суспільства й у власному середовищі. С. Горак, ставлячи знаки запитання, думає, що серед українців не було ніяких тоталітарних впливів. Можна заступати й такі погляди, але я особисто маю більше довір'я до критичного (і самокритичного!) підходу людини, яка сама перейшла через складний процес організованого націоналізму, аніж до „скрижально чистих" позицій автора статті.

Стільки про те, що С. Горак інкримінує пані Д. Ребет на підставі зреферування її виступу в „Америка Ехо". Все інше, що польська газета містить в тому самому чи й інших числах на українські теми, не має нічого спільного з виступом Д. Ребет і нашою зустріччю в Шикаґо. Що С. Горак підтасовує під нашу ініціятиву всі інші вияви польського шовінізму й ревізіонізму у відношенні до території України — залишаю його сумлінню.

Але основним, за що С. Горак хотів вдарити по немилому йому середовищу й діячах, є факт, що вони взагалі зустрічаються з поляками й чехами і думають про наладнання добросусідських взаємин. На його думку, це не потрібне, бо, мовляв, позиції поляків незначні, а ми маємо шукати союзників деінде, зокрема серед тих, які не мають територіяльних претенсій до українських земель. Це знову справа погляду. Бо, наприклад, Ярослав Стецько, президент АБН, цілком правильно нав'язав співпрацю з румунами, словаками й угорцями, які всі мають претенсії до української етнічної й державної території України. Очолювана ген. Фаркашем, чоловим діячем АБН, комбатантська організація стоїть виразно на позиціях, що українське Закарпаття має бути частиною Угорщини. Це є речі побічного значення насьогодні в контексті організації спільного фронту проти большевицької Москви, і тому слушно не можуть стати каменем преткновення для співпраці із спільниками долі в поборюванні головного ворога.

Мабуть, ніхто із патріотичних українських кіл, зустрічаючись і співпрацюючи з нашими сусідами на різних відтинках, не складає заяв від імени України, не веде державнозобов'язуючих переговорів і не підписує договорів. Люди розмовляють, пізнають один одного, конфронтують свої позиції, доводять правильність своїх поглядів чи визнають слушність партнерам. Наші співрозмовці з-поміж чеської і польської колонії в Шикаґо саме до таких належать. Клюб незалежних поляків та чехо - словацькі патріотичні групи і є такими, що бажають зближення, утримують діялог, мають здоровий погляд на своє і наше спільне минуле та сучасне. Вони намагаються в дусі зближення й порозуміння виробити собі уявлення і про краще спільне та добросусідське майбутнє цих слов'янських народів.

Запрошуючи їх до себе чи перебуваючи в їх середовищі, ми не потребуємо складати заяв про наші „права" і територіяльні претенсії чи повторяти „наші передумови на всілякі переговори". Певні речі є самозрозумілі, і їх ритуальне рецитування є зайве, якщо іноді не смішне. Це ми залишаємо кому іншому, як напевно наші партнери також залишають це своїм „принципіялістам" від політики.

Докладніше про польсько-чесько - український вечір знайдуть читачі у моїй кореспонденції про тиждень перебування пані Дарії Ребет в Шикаґо.

Шикаґо *Василь Маркусь*

ДРУГА СТОРОНА МЕДАЛІ

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

психологічні чинники, дуже важливі в житті народів як під час миру, так і під час війни. Вона кладе вагу на малу кількість родів зброї. Якщо ворогові вдасться, завдяки якомусь переломовому винаходові, унешкідливити якийсь рід зброї, це може зірвати всю оборонну систему і поставити націю в безвихідне положення.

Дотепер загально визнана теорія переваги, кажуть критики, є далеко надійнішою. Вона більше переконує ворога в безцільности і безвиглядності його задумів. Вона рівномірно розвиває і вдосконалює різні роди зброї, а тому, якщо деякі з них відпали б, то проґалину виповнять інші, і держава буде вставні належно себе боронити. Правда, теорія переваги вимагає від держави більших матеріяльних жертв, а від суспільности підсиленої та різноманітної діяльности в царині теоретичних дослідів та практичних експериментів. Вона не дає оманного почування безпеки, навпаки, вона наказує нації завжди пам'ятати про загрозливу дійсність і повсякчас, в поті чола, з нею змагатися.

Як далеко відбігають одна від одної ці теорії, видно із оцінки, що її дають вони кубинській кризі. Офіційний погляд рівноваги каже, що обидві нуклеарні зброї американська та совєтська взаємно зневтралізувалися та зрівноважились. А тому, що ЗДА недалеко Куби мали під рукою далеко сильнішу конвенціональну зброю, вони примусили Москву прийняти свої вимоги. Представники Армії в свою чергу заявляють, що немає мови про якесь зрівноваження і зневтралізування нуклеарної зброї. Навпаки, тому, що американська атомова зброя має над совєтською перевагу, СССР поступився і прийняв американські вимоги.

Автором теорії рівноваги є англійський фізик Блекіт, який недавно дістав нагороду Нобля. Предмет його головного заінтересування — це справа роззброєння, але при цьому він заторкує справу нуклеарної війни. Він признає, що ЗДА мають перевагу над СССР у відношенні трьох до одного. На його думку, це дуже загрозливий стан, бо ЗДА, будучи переконані в своїй перевазі, можуть рішитися на атомову війну, а СССР може піти на цей шалений крок зі страху або надмірної вразливости. Як що ж обидві потуги зрівняються, тоді ні ЗДА, ні СССР не відважаться на атомову війну. Примушені конечністю, вони мусітимуть вступити на шлях ступневого роззброєння і замирення.

З наведеного вище виходить, що справа участи Англії у Спільному Ринку та справа атомової зброї в руках Франції включилася в змаг двох нуклеарних теорій на американському континенті. В рамах теорії рівноваги немає місця для іншої атомової зброї поза американською і совєтською. Якщо візьме гору теорія переваги, тоді легко може прийти до порозуміння між ЗДА і Західньою Европою, чи її буде репрезентувати де Голь, чи хто інший. Якщо закріпиться теорія рівноваги, то від неї піде проти осібної европейської атомової зброї такий самий спротив, як від СССР.

Совєти заперечують, наче вони детонували нову атомову бомбу

Москва. — Совєтське міністерство закордонних справ заявило, що воно „нічого не знає" про якусь таку експлозію ядрової енергії, як про неї повідомила велика японська метеорологічна стація. В Японії повідомлено в минулу неділю 24 ц. м., що занотовано „надзвичайний атмосферичний тиск", який вказує на детонування ядрової енергії або в північній частині СССР, або в північній Африці. Західні коментатори гадають, що цим разом совєтське заперечення вірне, бо Совєти ще не мали часу приготовитись до нової серії ядрових детонацій. Зате не є виключене, що дійсно в північній Африці Франція перевела нове тайне детонування ядрової енергії, у серії тих експериментів, які мають дати їй атомову зброю.

Тиждень Дарії Ребет в Шикаґо

Своєчасно інж. С. Куропась поінформував у своїй „Шикаґівській хроніці" читачів „Свободи" про два головні виступи пані Д. Ребет в цьому великому українському осередку. Автор симпатично скоментував обидва виступи гості з Европи — її публічну доповідь 9 лютого та зустріч з громадянством 10 лютого. Мабуть несвідомо вкралася мала помилка до допису інж. Куропася, коли він назвав Д. Ребет „визначним робітником УГВР і ЗЧ ОУН". З огляду на те, що ані люди з кол ЗЧ ОУН, ані сама дотична особа не бажали б собі такого визначення, позволимо собі на точне спрецизування функцій Д. Ребет в українському політичному житті. Вона є заступником голови президії Закордонного Представництва УГВР та одночасно з 1958 р. заступником голови Політичної ради ОУН закордоном (ОУНз).

До поданих інформацій в хроніці слід ще додати кілька, бо ж Д. Ребет перебувала в Шикаґо понад тиждень та мала справді зайнятий увесь час суспільними, політичними й журналістичними навантаженнями. Її перебування тут знайшло відгук в шикаґівській пресі, а також викликало різні коментарі і на сторінках „Свободи" (див. стаття С. Горака з 7 березня та відповіді на неї).

8 лютого Д. Ребет виступала в жіночій радіопрограмі в рямках години панства Самбірських. Вона говорила про працю жіночих організацій в Европі, зокрема інформувала про виховну працю серед дітвори по українських суботніх школах. Того ж дня відбулася заходами Окружної ради Союзу Українок зустріч з жіноцтвом Шикаґа. Обмін думок про спільні суспільні жіночі справи по обидвох боках океану та щира атмосфера за чайком характеризувала цю виїмкову зустріч, де жінки вміють говорити про спільні справи, не дивлячися на те, хто і до якої політичної партії чи інституції належить.

Одна імпреза - зустріч пані Д. Ребет мала ексклюзивний характер. Це була зустріч з представниками польських та чехословацьких організацій, з якими місцеве Об'єднання прихильників визвольної боротьби України (ОПВБУ) від деякого часу утримує тісні контакти. Не роблено з цього публічної афери не тому, що організатори бажали нібито скривати свої контакти з нашими слов'янськими сусідами, а радше тому, що такий був характер зустрічі: з обидвох боків були запрошені лише представники і то в обмеженому числі. Це не були збори, а справді зустріч для тіснішого обміну думок. Господарями того вечора „слов'янської дружби і взаємопізнання" були українці і він відбувся у нововідкритому в Шикаґо клюбі ім. Коновальця. Понад 30 присутніх, в тому коло 20 чужинців, переважали поляки, провели дуже симпатичний і, з уваги на наші сусідські „взаємини", небувалий вечір.

Місцева українська та польська преса звітувала про цю імпрезу назагал в прихильному дусі як про піонерську ініціятиву на шляху наладнання співпраці між слов'янськими народами, що знайшлися між двома колосами — Німеччиною та Росією. Білорусини також включені до цієї ініціятиви, але їхні представники не змогли прибути на згаданий вечір. „Українське Життя" з 16 березня так звітувало про цю зустріч, зокрема ж виступ пані Д. Ребет.

„Д. Ребет говорила на тему нової дійсности, що виникла між поневоленими Росією народами на Сході Европи. Український визвольний рух вже під час другої світової війни усвідомив собі потребу невтралізації побічних фронтів і концентрації на головному проти Москви. Згодом ця невтралізація мала шанси і повинна стати співпрацею, не зважаючи на деякі конфлікти чи ресентименти. Саме про ці „ресентименти" говорили й інші промовці, зокрема з польської сторони наголошувано потребу „забути минуле", а дивитися у спільне майбутнє. Середовище, яке було заступлене на цій зустрічі, це люди з Клюбу Незалежних Поляків, які саме й поставили собі за мету нав'язати добросусідські взаємини з сусідніми слов'янськими народами. З чехословацького боку в цих контактах „середніх слов'ян" в Шикаґо бере участь група „Верні зустанемо".

Цікаво буде відзначити, що вечір проходив у рідних мовах учасників, і всі, за винятком кількох чеських учасників, які вперше чули українську мову, дуже добре порозумілися. Між практичними суґестіями зустрічі виник плян відбувати взаємні доповіді, брати участь обопільно в національних імпрезах, як також влаштувати концерт слов'янської музики. Панове полк. Гарцай і Негасіл з польського і чехословацького боку склали пані Д. Ребет привітання і вислови пошани для пам'яті її чоловіка від своїх груп".

Д. Ребет дала також інтерв'ю кореспондентові місцевої великої газети „Чікаґо Дейлі Нюз", і в числі з 13 лютого появилася її оцінка ситуації в Україні та інформації про затяжну боротьбу українського народу проти Москви. Це наскрізь політичне інтерв'ю, яких назагал дуже мало зустрічаємо в американській пресі, опубліковано під вимовним титулом: „Дружина чоловіка, вбитого червоними, продовжує боротьбу за вільну Україну. Пані Ребет зберігає надію в перемогу над росіянами".

В. М.

ІМПОЗАНТНИЙ ВИБУХ ВУЛЬКАНУ

Вулькан Іразу біля Сан Хозе в Коста Ріка відновив неґадано свою „активність", викидаючи вгору клубовища диму та попелу. На першому пляні знімки постать людини, що тікає з околиці вибуху.

РЕКОРДОВІ ОСЯГИ БРУМЕЛЯ В КОНКУРЕНЦІЯХ ДЕСЯТИЗМАГУ

Рекордові осяги Брумеля в конкуренціях десятизмагу

На змаганнях в Ленінграді Валерій Брумель, безконкуренційний чемпіон світу в стрибку вгору, здобув нові незвичайні осяги в шести конкуренціях десятизмагу. Разом в цих шести конкуренціях осягнув молодий Валерій 5,873 точки, що є кращим вислідом, як їх мали в цих конкуренціях попередні рекордсмени Совєтського Союзу, в тому і Васілій Кузнєцов. В поодиноких конкуренціях Брумель здобув ось такі осяги: 100 м — 10.8 сек., 110 з плітками — 16.2 сек., стрибок в довжінь — 23 стопи і 9½ цаля, стрибок вгору 7 стіп і 2½ цаля, стрибок з жердкою — 12 стіп і 9½ цаля, та стусан кулею — 46 стіп і 3 цалі.

в. С.

РОЗШУКИ

Шукаю Федора ПОПОВИЧА. Родився в с. Тюшка, р-н Міжгір'я, Закарпатська Україна. Був на Сибірі. Потім у чеській леґії в Росії, опісля у Чехах. Тепер мав би бути у Канаді. Приходь до мене Федоре.
Jiri SOVAK
101 Morrisey Avenue
Avenel, N. J., U.S.A.
Tel.: ME 4-4557

Хто знав би де перебуває пан Дмитро Гуляк з села Крехівці, Станиславівського повіту, Зах. Україна, проситься повідомити на адресу:
Стефан Білик
981½ S. Broad Street
Trenton, N.J.
Маю відомости від його родини з України.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ЧЕТВЕР, 28-го БЕРЕЗНЯ 1963:

МОНТРЕАЛЬ, Кв. — Загальні Річні Збори нашого Відділу 473 о год. 8-ій вечера в Домі УНО під ч. 405 Fairmout St. — О. Чайківський, секр.

НЕДІЛЯ, 31-го БЕРЕЗНЯ 1963:

БОФАЛО, Н. Й. — Надзвичайні Збори Відд. 304 о год. 5-ій веч. в залі парохіяльній при 158 Germain St. Є дуже важна справа. — За Уряд: Стефан Завіський, гол.; Іван Грицьковян, касир; Микола Гнатик, секр.

МІННЕАПОЛІС, Мінн. — Річні Загальні Збори Відд. ч. 345, о год. 12:30 дня, по Службі Божій, у парафіяльній залі УПЦ Св. Арх. Михаїла. На порядку денному — звіти управи та контрольної комісії відділу і перевибори керівних органів відділу. Управа вділу: Михайло Каркоць, Йосип Ковалів, Микола Дербуш, Олекса Пилатюк.

ВІНДСОР, Онт., Канада — Річні Збори Відд. 341 ім. Ю. Головінського о год. 2.30 по пол. в домівці УНО, 1033 Оттава вул. Проситься членство прибути на час. — За Управу: П. Мудрий, голова; Ів. Хрін, сек.

Три українські клюби візьмуть участь у сімковому турнірі

Вже в найближчу п'ятницю вечером о год 7 почнеться в Нюарку у великій залі Арморі при Сассекс Евню сімковий футбольний турнір, до участи в якому зголосилося 24 дружини. Серед цих зголошених дружин є теж три українські сімки, а саме „Тризуб" з Філядельфії, УСК-у з Ню Йорку, та „Чорноморської Січі" з Нюарку. „Чорноморська Січ" є одним із чотирьох клюбів — спонзорів цього футбольного турніру, дохід з якого призначений на Фонд Недорозвинених Дітей. Співорганізаторами турніру разом зі „Січчю" є Португальський С.К. з Нюарку, Шкотський С.К. з Карні і Елизабет С.К.

Змагання цього турніру заплянованi на два вечори, в п'ятницю 29 березня та в п'ятницю 5 квітня. Першого вечора зустрінуться 12 пар клюбів в елімінаційних змаганнях, які вже вильосувано в такому порядку: „Гота" — Бруклин Ітелісінс, Грецька-Ам. С.К. — Саммерсет Кікерс, УСК Ню Йорк — Марітімо, Гакоах — Мадярський С.К. Вудбрідж, Польські Соколи — Ірляндсько Ам. С.К. Карні, Елизабет С.К. — Шведський С.К., Шкотський С.К. — Німецький С.К. Трентон, С.К. Нюарк — Мадярський С.К. Ню Бронсвік, Гобокен С.К. — „Тризуб" Фільдельфія, Інтер Клюб — Вест Ню Йорк, „Чорноморська Січ" — Петерсон доверс, Португальський С.К. — Белвіл Чіп-Ін.

Переможці цих елімінаційних гор, по 15 хвилин кожна, зустрінуться в наступній рунді гор турніру вже в чергову п'ятницю 5 квітня, коли має бути турнір закінчений фіналом. Серед учасників турніру є багато сильних клюбів, і важко передбачати, хто здобуде чемпіонат турніру та які вигляди мають три українські клюби в ньому.

Згідно з устійненим пляном гор змагання „Чорноморської Січі" мали б початися о год. 7.25, змагання „Тризубу" о год 9.30, та змагання УСК-у о год. 11.10.

в. с.

Загальні Збори УАСТ „Довбуш" в Ню Гейвені

24 лютого відбулися Загальні Збори УАСТ „Довбуш" в Ню Гейвені.

Зі звітів уступаючої Управи присутні довідались про цілий ряд успіхів цього Т-ва в звітовому році. Уступаючий голова підчеркнув гарну співпрацю з СУАСТ, з українськими спортовими товариствами на сході ЗДА та з усіми українськими товариствами на терені Ню Гейвену. Звітовий рік був успішним під моральним і матеріяльним оглядом. Спортові успіхи належать до одних із найкращих в історії діяльности УАСТ „Довбуш".

Футбольна дружина „Довбуша", що грає змагання в рамцях Футбольної Ліґи стейту Коннектикат, є на першому місці в „Б"клясі і має мистецтво осінньої рунди. В команді грає 9 українців, що належить уважати в ЗДА позитивним відношенням поміж українськими і чужинецькими змагунами. В осінньому сезоні копуни „Довбуша" розіграли 10 змагань за мистецтво, з чого виграли 9, а програли 1. Гарний успіх осягнули теж в товариських змаганнях із дружиною Єйльського Університету, які виграли 3:1. В дружині копаного м'яча грають такі змагуни: В. Денисенко (воротар), С. Ленінський, Р. Радавець, І. Фрайтер, О. Марків, Р. Попель, Р. Дзюба, А. Слюсаренко і М. Семчишин.

Теж жіноча відбиванкова дружина „Довбуша" добула цілий ряд визначних перемог, а саме мистецтво СУАСТ — Схід, першість в турнірі УНС на „Союзівці" а з тим і чашу „Союзівки" і вдруге мистецтво Ню Інґленд в турнірі організованому ІМКА в Спрінґфільді, Массачусетс, в якому наші видбиванкарі виступали під фірмою ІМКА Ню Гейвен. Подібно в системі ІМКА добули вони перше місце в відбиванковому турнірі в Ню Гейвені. В цій мистецькій відбиванковій дружині грали такі змагунки: Марійка Антонишин, Віра Вальницька, Євгенія Грузинова, Марієн Маковська, Віра Снігурович, Зірка Снігурович, Валя Ширай і Ліда Чайківська.

Пінґ-понґісти „Довбуша" взяли участь у турнірі СУАСТ, влаштованому в Ню Гейвені, в якому поодинокі змагунки „Довбуша" добули перші місця, натомість змагуни мусіли поступитись більше рутинованим грачам УСК-у Ню Йорк.

По дискусії над звітами уділено абсолюторію уступаючій управі та вибрано новий провід Т-ва в складі: д-р Михайло Снігурович — голова, Ярослав Попель — заступник голови, Володимир Шкільник — секретар, Олег Пушкар — скарбник, Василь Гачкевич — господар, Роман Попель — ланковий пінґ-понґу і Іван Лодинський — імпрезовий референт.

До Контрольної Комісії увійшли: Іван Витвицький, Орися Лаврович і Степан Фіґоль.

М. Я.

Короткі вістки

● **Норвежський вантажний корабель „Гег Аронде"** містоти 3,884 тони пішов на дно недалеко берегів Марокка на Середземному морі. Врятовано тільки двоє осіб з-посеред 32-х, що знаходились на кораблі, між якими були й дві жінки. У розшуках взяли участь і американські гелікоптери з баз у Марокко.

● **Рамон Серрано Сунер**, колишній еспанський міністер закордонних справ і шваґер голови еспанської держави генерала Франціска Франка, гостро засудив політику французького президента ген. де Ґоля, ствердивши, що де Ґоль в минулому нераз дуже помилявся і тепер також помиляється, внісши ферменти між західніх союзників. Еспанський політик твердить, що це „абсурд" будувати майбутню безпеку Европи на силі Франції, а не Америки.

Посмертні згадки

Яків ЖАТКОВСЬКИЙ — член Відд. 200 УНСоюзу в Озоне Парк, Н. Й., помер в дні 17-го лютого 1963 р. в Jamaica Hospital, після короткої недуги. Покійний народився 1884 р. в селі Струсів, пов. Теребовля, Зах. Україна. Був довголітнім членом і касиром Відділу. Був жертвенним на всі церковні і народні цілі. Полишив у жалобі дружину Михайлину, сина Михайла, зам. доньку Естелу, брата, 3 сестри, зятя, невістку, внуків та велику дальшу родину. Похорон відбувся 20-го лютого ц. р., при участі Родини, Членів Відділу і Знайомих з української кат. церкви св. Марії в Озон Парк, Н. Й. — Похорон відправили о. парох Мудрий, і о. Квартучий з Гемпстеду. Покійного поховано на католицькому цвинтарі St. Charles, Fairmindale, L. I. — В. Й. П.!

В. Ворґуль, секр.

ЙОСИФ КУНЬКА, член 5 Відд. УНС в Асторії, Л. Ай., народжений 25-го лютого 1889 року в селі Рудники, повіт Підгайці, помер 24-го березня в шпиталі. Тіло спочиває Nugents Funeral Home, 27-23 Avenue D, Brooklyn, N. Y. Полишив дві дочки і дві сестри і одного брата. Панахида буде відправлена в середу, 27, а 28-го березня о год. 9-ій рано похорон до церкви св. Духа а відтак на цвинтар.

І. Сидор, секр.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ у „СВОБОДІ"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного великоднього числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціни оголошень.

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати —

НАЙПІЗНІШЕ до 7-го КВІТНЯ 1963 року.

Вийшов друком
новий літературний твір відомого автора
Миколи ПОНЕДІЛКА
„ГОВОРИТЬ ЛИШЕ ПОЛЕ..."
(Збірка нарисів, новель і оповідань)
Літературний редактор: В. ДАВИДЕНКО.
Суперобкладинка й ілюстрації: ГАЛИНИ МАЗЕПИ.
Сторін — 320.
ЦІНА КНИЖКИ: брошурована $4.00
тверда полот. оправа $5.00
Замовляти можна:
SVOBODA
83 Grand Street — Jersey City 3, N.J.

ТАРЗАН, ч. 5006. В селі тубильців...

AFTER SEVERAL HOURS, BILL FOSTER CIRCLED THE VILLAGE FROM WHERE LAKE'S SAFARI HAD ORIGINALLY STARTED.

HE LANDED NEARBY, AND ALREADY THE EXCITED NATIVES RUSHED TOWARD THE PLANE.

BUT ALAN QUICKLY DISCOURAGED ALL PLANS FOR CELEBRATION. HE BEGGED REFUGE FROM THE CHIEF FOR THE NIGHT.

По кількох годинах Билл Фостер кружляв над селом, з якого Лейкове сафарі почало свою подорож.

Він приземлився під селом, і зараз зацікавлені тубильці прибігли до літака.

Але Ален швидко знівечив всі пляни відзначування. Він просив ватажка про притулок на нічліг.